

Α ΛΥΚΕΙΟΥ Δ.Ε.3.3. Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ

Αγρόν ηγόρασε

Η έκφραση αγρόν ηγόρασε προέρχεται από τις παραβολές του Ιησού Χριστού η οποία και αναφέρεται στο "Κατά Λουκάν Ευαγγέλιον" (Κεφ. 14,16), και στο Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον (Κεφ.22). Αναφέρεται λοιπόν πως "άνθρωπός τις", (στο κατά Ματθαίον, Βασιλεύς), παρέθεσε μεγαλοπρεπές δείπνο και έστειλε τους υπηρέτες του να καλέσουν κάποιους ανθρώπους για να μετάσχουν σ' αυτό. Όταν όμως οι υπηρέτες βρήκαν τα πρόσωπα, εκείνα πρόβαλαν διάφορα προσχήματα για ν' αποφύγουν, ειδικότερα δε ο πρώτος εξ αυτών είπε: "Αγρόν ηγόρασα και έχω ανάγκην εξελθείν και ιδείν αυτόν".

Ο ελληνικός λαός χρησιμοποιεί τη ρήση αυτή ευρύτατα στις εκφράσεις του, επαναλαμβάνοντάς την προκειμένου να χαρακτηρίσει οποιαδήποτε επιδειχθείσα αδιαφορία, π.χ. "Του το είπα αλλ' αυτός "αγρόν ηγόρασε".

Αντί του μάννα χολήν

Η φράση αυτή αποδίδεται στον Ιησού Χριστό (αντίφωνο Ιβ' της Μ. Πέμπτης). Τα λόγια αυτά τα είπε ο Ιησούς προς το λαό του και σημαίνει πως αντί ευγνωμοσύνης δείχνει κάποιος αχαριστία.

Στις μέρες μας η φράση αυτή χρησιμοποιείται για κάποιον που δείχνει αγνωμοσύνη στον ευεργέτη του.

Άρρητα ρήματα

Ένα από τα βασικά σημεία τής Ορθοδόξου θεολογίας είναι η σχέση μεταξύ άρρητων ρημάτων και κτιστών ρημάτων και νοημάτων. Η αποκάλυψη του Θεού είναι βίωση των άρρητων ρημάτων και η καταγραφή η μεταφορά της αποκαλύψεως γίνεται με κτιστά ρήματα, νοήματα και εικονίσματα.

Διά το θεαθῆναι τοις ανθρώποις

ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ 23 (Ευαγγέλιο τής Μ. Δευτέρας). Μαστιγωτικό για τους γραμματείς και Φαρισαίους καταδικάζει την δόλια και υστερόβουλη υποκρισία τους. «Πάντα δε τα έργα αυτών ποιούσι προς το θεαθῆναι τοις ανθρώποις»:

ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ 23 Αντίθεση Φαρισαίων και μαθητών (Μκ 12:38-40· Ακ 11:37-52· 20:45-47)

¹Τότε ο Ιησούς μίλησε στο πλήθος και στους μαθητές του ²και τους είπε: «Τη θέση του Μωυσή ως δασκάλου την πήραν οι γραμματείς και οι Φαρισαίοι. ³Όσα λοιπόν σας λένε να τηρείτε, να τα τηρείτε και να τα πράττετε· να μην κάνετε όμως κατά τα έργα τους, γιατί λένε μόνο και δεν πράττουν. ⁴Φτιάχνουν φορτία βαριά, που δύσκολα σηκώνονται, και τα φορτώνουν στους ώμους των ανθρώπων, ενώ οι ίδιοι δε θέλουν ούτε με το δάκτυλό τους να τα κινήσουν. ⁵Όλα τα έργα τους τα πράττουν για να κάνουν καλή εντύπωση στους ανθρώπους (προς το θεαθῆναι τοις ανθρώποις). Πλαταίνουν τα φυλακτά τους και φαρδαίνουν τις άκρες από τα μιάτιά τους.

Ἄρον ἄρον, σταύρωσον αὐτόν! = Πάρε τον, πάρε τον σταύρωσέ τον!

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ 19:15 ¹³Ο Πιλάτος, όταν άκουσε αυτά τα λόγια, διέταξε να φέρουν έξω τον Ιησού κι ο ίδιος κάθισε στην έδρα του δικαστή, στον τόπο που ονομάζεται Λιθόστρωτο –στα εβραϊκά «Γαββαθά». ¹⁴Ήταν σχεδόν μεσημέρι, παραμονή του Πάσχα. Λέει λοιπόν ο Πιλάτος στους Ιουδαίους: «Να ο βασιλιάς σας!» ¹⁵Τότε εκείνοι άρχισαν να φωνάζουν με κραυγές: «**Θάνατος, θάνατος, σταύρωσέ τον!**» Τους λέει ο Πιλάτος: «Το βασιλιά σας να σταυρώσω;» Αποκρίθηκαν οι αρχιερείς: «Δεν έχουμε άλλον βασιλιά, εκτός από τον αυτοκράτορα». ¹⁶Τότε κι ο Πιλάτος τούς τον παρέδωσε για να σταυρωθεί.

Ας όψεται

Ματθ. 27.24 ²⁴Όταν είδε ο Πιλάτος πως έτσι δεν πετυχαίνει τίποτα, αλλά αντίθετα γίνεται περισσότερη αναταραχή, πήρε νερό και ένιψε τα χέρια του μπροστά στο πλήθος, λέγοντας: «Εγώ είμαι αθώος για το αίμα αυτού του δικαίου· **το κρίμα πάνω σας**». ²⁵Τότε αποκρίθηκε όλος ο λαός και είπε: «Το αίμα του πάνω μας και πάνω στα παιδιά μας». ²⁶Έτσι τους απέλυσε το Βαρραβά, ενώ τον Ιησού τον μαστίγωσε και τον παρέδωσε να σταυρωθεί.

Από φράσεις ευαγγελικές καθώς το «υμείς όψεσθε» (εσείς θα το βρείτε) που είπε ο Πιλάτος στους Εβραίους (Ματθ. 27.24). Λέγεται με τη σημασία πως την ευθύνη και το κρίμα θα το έχει ο υπεύθυνος.

"**ας όψεται**", σημαίνει "ας ξέρει τι κακό έκανε, και ας αφήνουμε την τιμωρία του στις μελλοντικές εξελίξεις και/ή στο Θεό".

Διά τον φόβον των Ιουδαίων

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ 20:19:¹⁹ Την ίδια εκείνη μέρα, δηλαδή την πρώτη μέρα μετά το Σάββατο, όταν βράδιασε κι ενώ οι μαθητές ήταν συγκεντρωμένοι κάπου με κλειστές τις πόρτες, επειδή φοβούνταν τις ιουδαϊκές αρχές, ήρθε ο Ιησούς, στάθηκε στη μέση και τους λέει: «Ειρήνη σ' εσάς».

Φράση που χρησιμοποιούμε για να δηλώσουμε πως πρέπει να δράσουμε μυστικά και να μη φανεί η πράξη μας. Προέρχεται από το Κατά Ιωάννη Ευαγγέλιο, όπου διαβάζουμε: "ουδείς όμως ελάλει παρρησία περί αυτού διά τον φόβον των Ιουδαίων".

Είπα και ελάλησα

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ 15: 22: ²² Αν δεν είχα έρθει και δεν τους είχα κηρύξει, δε θα είχαν αμαρτία. Τώρα όμως δεν έχουν καμιά δικαιολογία για την αμαρτία που διαπράττουν.

Είναι φράση από το Ευαγγέλιο: "ει μη είλθον και ελάλησα αυτοις, αμαρτίαν ουκ είχαν". Τη λέμε για κάποιον που θέλει να βγει από την ευθύνη, αφού είπε την γνώμη του.

Η φράση χρησιμοποιείται με την έννοια: εγώ ξεκαθάρισα από πριν τη θέση μου, προειδοποίησα για τη στάση μου - τώρα δεν έχω καμιά ευθύνη για ό,τι έγινε ή ό,τι θα γίνει.

Επί ξύλου κρεμάμενος

Απόδοση: μόνος & αβοήθητος / προκειμένου για άτομο εκτεθειμένο & συνάμα ανίσχυρο στα προβλήματα της ζωής.

Να βάλω τον δάκτυλον εις τον τύπον των ήλων

Βάζω το δάκτυλο επί τον τύπον των ήλων, ζητώ χειροπιαστές αποδείξεις για κτ., προσπαθώ να βεβαιωθώ για κάτι σχηματίζοντας προσωπική αντίληψη.

ήλος: το καρφί. Σήμερα χρησιμοποιείται συνήθως στη φράση «θέτω τον δάκτυλον επί (εις) τον τύπον των ήλων»= στο αποτύπωμα των καρφιών (πάνω στο σώμα του Χρηστού), που μεταφορικά σημαίνει «στο σημείο, στο θέμα που κυρίως ενοχλεί. Δηλαδή, σήμερα η φράση χρησιμοποιείται μεταφορικά, για να δηλώσει την πρόθεση των ομιλητών να μπουν στην ουσία ενός ζητήματος, ν' αντιμετωπίσουν την πραγματικότητα άμεσα και ευθέως

Πηγές:

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CE%B3%CF%81%CF%8C%CE%BD_%CE%B7%CE%B3%CF%8C%CF%81%CE%B1%CF%83%CE%B5

https://www.leksiko-ellinikon.gr/index.php?instance=categories&id=44&word_id=9022

<https://www.translatum.gr/forum/index.php?topic=355739.0>

<https://www.translatum.gr/forum/index.php?topic=192412.0>

<https://www.periergos.gr/erotiseis/apo-poy-bgike-i-frasi-dia-ton-fobon-ton-ioydaion>

<https://www.asxetos.gr/pedia/paradosi/laiki-sofia/dia-ton-fovon-ton-ioudaion-620.html>

<https://el.wiktionary.org/wiki/%CF%8C%CF%88%CE%BF%CE%BC%CE%B1%CE%B9>

<https://www.asxetos.gr/pedia/paradosi/laiki-sofia/eipa-kai-elalisa-939.html>

<https://www.translatum.gr/forum/index.php?topic=192412.0>